

NC
DO

DE FEITEN OP EEN RIJ

MONDIALE PUBLIEKE GOEDEREN

Schone lucht en financiële stabiliteit. Je staat er niet bij stil totdat ze worden aangetast, zoals bij luchtvervuiling door zware industrie of financiële instabiliteit door een economische crisis. Mondiale publieke goederen (MPG's), ook wel Internationale Publieke Goederen (IPG's) of Global Common Goods (GPG's) genoemd, zijn grensoverschrijdende goederen die in principe iedereen raken, of die voor iedereen beschikbaar zouden moeten zijn. Zo maakt iedereen gebruik van de lucht en raakt vervuiling van die lucht ook iedereen. Er bestaan verschillende opvattingen over wat precies onder de MPG's geschaard kan worden. De MPG's zijn grofweg op te delen in 3 categorieën; 1) natuurlijke of milieu-MPG's, zoals oceanen en klimaat, 2) sociale MPG's, zoals gezondheid, vrede en veiligheid en 3) economische MPG's zoals financiële stabiliteit.

Een nieuw debat?

De oorsprong van de term Mondiale Publieke Goederen ligt bij mondiale economische en milieuvraagstukken. In 1968 zette Garrett Hardin in zijn werk 'The Tragedy of the Commons' uiteen hoe individuen die hun eigen belang najagen, ervoor kunnen zorgen dat hulpbronnen uitgeput raken. Ook als die voor henzelf en anderen op

de langere termijn van levensbelang zijn. In dezelfde tijd uitte De Club van Rome haar bezorgdheid over wereldwijde milieuproblemen en uitputting van natuurlijke hulpbronnen. De term MPG's wordt steeds vaker gebruikt om de verwevenheid van verschillende mondiale vraagstukken aan te duiden.

Vraagstukken en dilemma's

Er spelen een aantal vraagstukken en dilemma's rond het gebruik en beheer van de MPG's. Deze worden hieronder beschreven.

Er is geen mondiale overheid

MPG's zijn grensoverschrijdende kwesties die landen gezamenlijk moeten oppakken. Voor de meeste regeringen komen nationale belangen echter op de eerste plaats. Zij zijn vaak ook niet bereid om grote financiële verplichtingen voor langere termijn aan te gaan. Een ander probleem bij het beheer van de MPG's is dat de voordelen niet 'uit te sluiten' zijn; individuen, bedrijven en overheden die niet bijdragen kunnen makkelijk 'mee profiteren'. Tijdens de klimaat- en duurzaamheidstoppen zoals Rio + 20 (2012) en Kopenhagen (2009) lukte het daarom nauwelijks om afspraken te maken over de

emissie-uitstoot van landen. Deskundigen stellen dat internationale organisaties versterkt moeten worden om de impasse te doorbreken; de huidige internationale organisaties hebben te weinig bevoegdheden om de zorg voor MPG's te waarborgen. Overigens is de zorg voor de MPG's is niet alleen een zaak voor overheden en internationale organisaties. Ook bedrijven kunnen door maatschappelijk verantwoord ondernemen een belangrijke rol spelen in het beheer van de MPG's. Maatschappelijke organisaties hebben een taak om burgers te betrekken en het overheidsbeleid kritisch te volgen en consumenten hebben ook een belangrijke invloed in hun keuze voor producten en hun levensstijl.

Kloof tussen arm en rijk

Voor de arme landen en opkomende economieën, zoals Brazilië en China, gelden minder strenge milieueisen zoals bij de aanpak van klimaatverandering. De opkomende economieën maken zich sterk om dit onderscheid te handhaven terwijl veel westerse landen van dit onderscheid af willen. Een andere spanning is dat arme mensen (in zowel lage- en middeninkomenslanden als hogere inkomenslanden) vaak minder mogelijkheden hebben om zich goed te beschermen tegen de gevolgen van grensoverschrijdende problemen zoals klimaatverandering, waterschaarste of financiële instabiliteit. Zij wonen bijvoorbeeld op de meest kwetsbare gebieden of hebben geen financiële buffer.

Handel in de MPG's

Onder invloed van het neoliberalisme worden sommige MPG's steeds meer gezien als 'goederen' die verhandeld kunnen worden. Een voorbeeld is de handel in CO₂-emissierechten die samenhangt met de verplichting van landen en bedrijven om de CO₂-uitstoot terug te schroeven om klimaatverandering tegen te gaan. Rijke landen of grote bedrijven zijn in staat om hun CO₂-uitstoot 'af te kopen'. Het is de vraag of dat ze ontslaat van de verplichting om hun eigen uitstoot omlaag te brengen. Ook is het lastig om compensatie zoals in de vorm van herbebossing te controleren.

Financiering van de MPG's

Een prangende vraag is hoe en wie het beheer van MPG's moeten betalen en in hoeverre deze financiering past onder het budget voor ontwikkelings-samenwerking. Deskundigen zijn het er over eens dat voor een goed beheer van MPG's veel meer geld nodig is dan het huidige budget voor ontwikkelings-samenwerking. Volgens de Wereldbank (2010) hebben ontwikkelingslanden jaarlijks tussen de 75 en 100 miljard dollar per jaar nodig om alleen de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Het huidige

wereldwijde ontwikkelingsbudget is 130 miljard dollar. De Adviesraad voor Internationale Vraagstukken (AIV) adviseert om ontwikkelingshulp alleen in te zetten voor sociale publieke goederen terwijl voor andere MPG's aanvullende of alternatieve financiering gevonden moet worden.

Nederland en de MPG's

In de nieuwe nota voor hulp, handel en investeringen (april 2013) stelt de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking dat de MPG's een belangrijke rol spelen in alle onderdelen van het beleid. In de nota wordt de term Internationale Publieke Goederen (IPG's) gebruikt. De IPG's worden hierbij breed opgevat en direct gekoppeld aan mondiale vraagstukken. De focus ligt op de thema's handel, veiligheid en rechtsorde, voedselzekerheid, water, klimaat en migratie. Deze onderwerpen sluiten grotendeels aan bij de speerpunten van het overheidsbeleid. Over de financiering bestaat nog onduidelijkheid. In het regeerakkoord is wel vastgesteld dat internationale klimaatuitgaven worden gefinancierd uit de begroting voor ontwikkelings-samenwerking. Daarnaast is het streven een zo groot mogelijk deel privaat te financieren. Het beleid op de IPG's wordt in de loop van 2013 verder uitgewerkt.

Meer lezen?

Op <http://www.ncdo.nl/weten/globaliseringsreeks> zijn achtergrond dossiers te vinden over specifieke mondiale publieke goederen, zoals over water, energie en voedsel en de rol van verschillende actoren bij de aanpak ervan.

Over NCDO

NCDO is het centrum voor burgerschap en internationale samenwerking. NCDO levert een bijdrage aan de mondiale dimensie van burgerschap door kennis over en inzicht in internationale samenwerking van Nederlanders te vergroten.

Deze factsheet is een uitgave van NCDO, april 2013.

NCDO, Postbus 94020, 1090 AD Amsterdam, tel +31 (0)20 568 87 55
www.ncdo.nl